



EESTI VAIMUPUUDEGA INIMESTE TUGILIIT

Margarita Razorjonova
Teenuste koordinaator/ tegevusjuhendaja

Intellektipuudega inimestel on teistega võrreldes raskem uusi teadmisi omandada, üldistada ning varemõpitud uutes olukordades kasutada. Nende kohanemisvõime on oluliselt madalam. Intellektipuue piirab inimese tegutsemisvõimalusi, kuid ainult osaliselt.



Muuseum on väga oluline intellektipuudega inimesele. Paljud ei oska lugeda ega kirjutada, mõned ei oska väljendada ennast arusaadavalt verbaalselt. **Kunst** – on see, mis annab intellektipuudega inimesele talle arusaadavas „keeles“ informatsiooni. Muuseumid aitavad kaasa intellektipuudega inimeste sotsialiseerumisele, uut informatsiooni ning uusi kogemusi saamisele.

INTELLEKTIPUUDE OLEMUSEST

Intellektipuue ei ole haigus, vaid seisund mida ei saa ravida ning mille tekkepõhjused on paljudel juhtudel teadmata. Intellektipuue ei lähe üle, teda ei saa tabletiga ravida.

Iseloomulik on

- Keskmisest oluliselt madalam intellektuaalne funktsioneerimisvõime
- Esineb samaaegselt kahe või rohkema oskuste valdkonna piiratusega: suhtlemisoskus, avalike teenuste kasutamine, enese suunamine, oma tervise ja ohutuse eest hoolitsemine, eluks vajalik lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskus, võime osaleda vaba aja tegevustes ja töötada
- Puudu on mõtlemisoskusest, võimest teha üldistusi, mõelda abstraktselt
- Õppimisvõime on keskmisest madalam
- Raske on omandada uusi asju
- Siirdumisvõime (s.o. võime liikuda punktist A punkti B) on piiratud või puudub hoopis
- Oskus märgata ohtusid
- Kohanemisvõime on madalam



Hindamise aluseks oli võetud kuidas intellektipuudega inimene saab üksinda hakkama muuseumis

Hindamisel lähtuti sellest, kui arusaadavalt on korraldatud muuseumisisene informatsioon ja töö: muuseumi leidmine, piletite ja programmide informatsioon, tualettruumide ja lifti paiknemine, töötajate olemasolu, näituste ruumid, orienteerumise võimalused, haridusprogrammid

Muuseumite külastusel ning analüüsi koostamisel osalesid **neli kuni kuus intellektipuudega inimest ja tegevusjuhendaja**



ASUKOHAINFO JA LIGIPÄÄS MUUSEUMI





„Osalejate sõnul, ostaksid nad pileteid turvamehe käest. Tegelik infolaud ei olnud osalejatele piisavalt äratuntav „





„Sisseastudes on silmade ees kohe kogu vajalik täpne informatsioon piktogrammidenä olemas. See on kõige tähtsam intellektipuudega inimese jaoks, kohe aru saada, kus mis asub ning kuidas sinna saada. Selline olukord aitab intellektipuudega inimesel kiiremini ja kergemini kohaneda uues ja võõras keskkonnas“





„WC ruumid ei ole kuidagi märgistatud, puuduvad piktogrammide ja märgid, mis suunaksid majas olevate WC ruumideni“





„Tualettruumid olid kergesti leitavad osalejate poolt tänu korrektsele ja arusaadavale märgistamis süsteemile“



„WC ruume võiks ära märgistada piktogrammiga, mis selgelt annab teada, mis ruumid need on“



NÄITUSE SAALID JA EKSPONAADID



„Keeruline on vaid infoletist näituse saalini jõudmine. Märk „ekspositsiooni“ jäi osalejatele märkamata. Sõna ekspositsioon on keeruline sõna, mida keegi osalejatest ei teadnud“

„Intellektipuudega inimesel oleks kergem orienteeruda, kui oleksid selged ja täpsed piktogrammide, mis näitavad kuhu peab minema või kui kasutusel oleksid lihtsam keeles väljendid nt „Näitused“





„Trepp, mis viib teisele korrusele ei ole piisavalt arusaadavalt märgistatud intellektipuudega inimese jaoks“

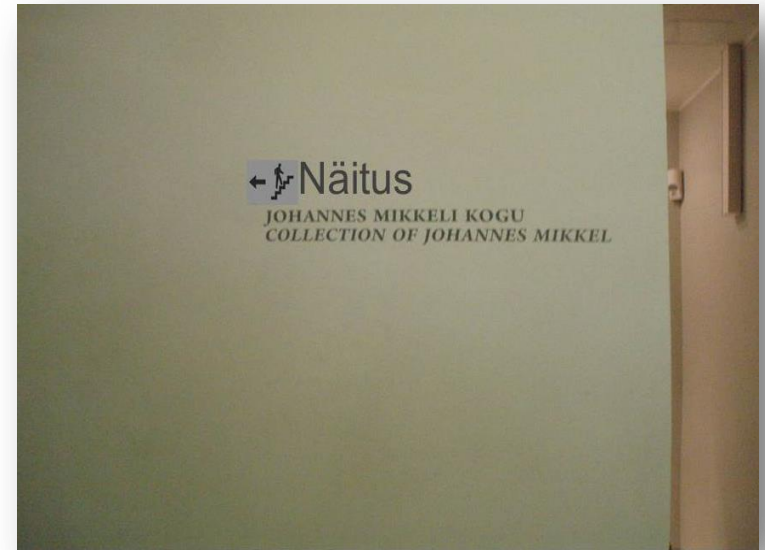


„Uksevahet, mis viib teisele korrusele, kus on näitused võiks märgistada sildiga *Näitus* ja piktogramm, mis suunab külastajat trepist ülesse, oleks väga selge ja arusaadav“





„Trepp, mis viib teisele korrusele ei ole piisavalt arusaadavalt märgistatud intellektipuudega inimese jaoks. „*Johannes Mikkel* kogu“ ei oma seost tavalise mõistega *näitus*“



„Oleks võimalik lisada sõna *näitus*, mis on palju arusaadavam intellektipuudega inimestele kui sõna *kogu*. Veel arusaadavamaks oleks piktogramm, mis näitab, et peab minema trepist ülesse, kus on *näitus*“





„Probleemiks oli näituse saalist lahkumine. Osalejad ei suutnud iseseisvalt leida väljapääsu, kuna puudus vastav „märk“

„Väljapääsu poole võiks juhtida piktogramm seina peal või kõrval“





„Siin olid väga selged ja arusaadavad märgid, nii kirjalik teave kui ka piltlik (piktogrammide).
On hästi arusaadav, kus on sissepääs, kus on väljapääs, kuhu poole peab liikuma, et vaadata näitust“





„Igal korrusel lisaks suunavale sildile „Näitusele“ on ka majaplaan“





„Osalejatel oli keeruline aru saada, milline pealkiri läheb millise pildi alla. Kui on sildid kõik koos on intellektipuudega inimesel raske eraldada ühte teisest ning seostada sellele sildile kuuluva maaliga“





„Sildid maali pealkirjade ja aasta arvudega oleksid intellektipuudega inimesele arusaadavam, kui iga silt oleks sellele vastava maali kohe all või kõrval“



HARIDUSPROGRAMMID



HARIDUSPROGRAMMID



ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

- Audiovisuaalsete ekspositsioonide presenteerimine ning ekspositsiooni ettevalmistamine arvestades intellektipuudega inimeste vajadusi: tunnetele ja meelele rajanevad meetodikad, esemelise- või piltkommunikatsiooni kasutamine, lihtsustatud keel jpm.
- Tutvumine intellektipuudega inimestele väljatöötatud kirjanduse ja teabematerjalidega (valmistatud piltkeeles, lihtsustatud keeles jm). **LIHTNE REEGEL – mitte abstraktselt ja teoreetiliselt vaid lihtsalt ja praktiliselt – kogeda, tajuda ja nautida!**
- **SELGE KEEL JA LIHTSUSTATUD KEEL** Lisaks lihtsustatud keelele saab kasutada piktogramme ja lihtsustatud viipekeelt



ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

- Ealine kohtlemine. Ealisus, arvestada tuleb inimeste tegelikku vanust, mitte IQ järgset (elukogemus on elatud aastate arv)
- Vahe on muuseumit külastades kasvatamatul käitumisel ja siiralt väljendatud rõõmul ja huvil (intellektipuudega inimestel puudub oskus tundeid varjata)
- Lihtsustatud keel ei ole „pudikeel“
- Piltlik materjal saab olla ka lihtsustatud (mitte korruga palju detaile, normaalne suurus)
- Piktogrammide ruumide ustel aitavad vältida segadust.



ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

- Lihtsustatud keelt võiks kasutada isegi enam Sh. arvestama peaks inimeste tegelikku vanust, mitte IQ järgset (elukogemus on elatud aastate arv)
- Tegevused peaksid olema jaotatud osadeks – teoreetiline osa peaks vahelduma praktilisega, osade pikkus ei tohiks ületada 10 minutit.
- Võimalusel luua ja kasutada kaarte: punane – ei saa aru, kollane – liiga kiiresti räägitakse, roheline – kõik on arusaadav.

